La biografia de Gaetà Huguet Breva

Josep Manuel San Abdón

Tots els valencians que ens interessem per l'ensenyament de la nostra llengua i pel nostre país coneixem la tasca que des de fa anys realitza la Fundació Huguet de Castelló de la Plana, però segurament és molt menys coneguda la biografia d'aquell benemèrit castellonenc que la va fundar. Un llibre publicat recentment pel professor Vicent Pitarch ens dona a conéixer d'una manera exhaustiva la personalitat d'una de les figures més rellevants del Castelló de la Restauració i líder indiscutible del valencianisme al nord del país.

El llibre està dividit en tres parts: la primera porta per títol «De la construcció de l'estat nació espanyol a la formació del valencianisme polític», en què fa un ampli repàs a com, després de l'ensulsiada de l'Antic Règim, comença la formació de la nació espanyola dels nostres dies. En aquest apartat es repassen els esdeveniments històrics més importants del segle XIX, però és particularment interessant la segona part, on es parla de l'aparició del valencianisme polític, i sobretot la part final, on fa una magnífica descripció del Castelló dels Huguet.

La segona part es titula «Impulsor de l'economia, reformista social i líder valencianista». En aquest apartat, l'autor ja es centra en la figura de Gaetà Huguet, que va nàixer l'any 1848 en el si d'una família acomodada. Als 17 anys va marxar a Amèrica, i en tornar-ne al cap d'un temps va tindre l'obsessió de treballar per la modernització de la seua ciutat en els àmbits social i polític, i pel retrobament nacional del País Valencià. Al llarg de la seua vida, l'anirem trobant en diverses empreses culturals, polítiques i econòmiques, que tenien com a missió procurar el progrés de la seua ciutat, però no només reduït a l'àmbit material, sinó també a l'àmbit moral i cultural.

En la tercera part, titulada «El perfil del personatge», es presenta l'aspecte més personal de Gaetà Huguet. En el camp polític va ser un republicà atípic, un federal irreductible, va militar en el Partit Republicà de Castelló, que va arribar fins i tot a presidir, però sempre es va mantenir com una veu discordant, amb personalitat pròpia i caracteritzada per un valencianisme de pedra picada. Aquest valencianisme, però, estava tocat d'anticatalanisme, de vegades de forma contundent, i de vegades de forma contradictòria. En qualsevol cas, aquest anticatalanisme no tenia res a veure amb el que uns anys més tard coneixeríem amb el nom de *blaverisme*. A aquesta qüestió, Vicent Pitarch hi dedica la major part de l'apartat explicant-ne les causes i les contradiccions.

Tot i el seu republicanisme, Gaetà Huguet va ser una persona de profundes conviccions religioses, la qual cosa demostra l'original personalitat del personatge, com diu l'autor del llibre: «republicà heterodox, burgès militant en el valencianisme i catòlic practicant». Va ser també una persona que es va caracteritzar per fer un impuls a l'assistència social i a la salut pública, que va contribuir a l'ampliació i millora de les infraestructures educatives i culturals i, sobretot, va finançar tota classe d'activitats per a recuperar la consciència nacional i difondre la llengua del poble.

Aquest llibre, excel·lentment documentat pel professor Pitarch, fa justícia amb un personatge cabdal del valencianisme, que sovint ha passat desapercebut en molts dels estudis clàssics sobre el tema. Fins i tot l'Ajuntament de València, com escriu en el pròleg Francesc Pérez i Moragón, ha oblidat de retornar al nomenclàtor urbà el carrer que hi tenia dedicat des del 9 d'Octubre de 1932 i que el franquisme va suprimir.*

* Vicent Pitarch i Almela (2021): *Gaetà Huguet Breva (1848-1926), patriarca del valencianisme*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.